

1. Co to jest trójpodział władzy? Władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza w Polsce

1. Cele lekcji

i. a) Wiadomości

Po przeprowadzonej lekcji uczeń:

- wie, kim był Monteskiusz i zna jego dzieło *O duchu praw*,
- wie, na czym polega trójpodział władzy,
- wie, czym jest władza wykonawcza, ustawodawcza i sądownicza,
- wie, czym się różni system prezydencki od parlamentarnego,
- wie, co to jest czwarta władza,
- rozumie termin „czwarta władza” i dostrzega siłę jej oddziaływania na zachowania społeczne i funkcjonowanie państwa,
- rozumie stwierdzenie: opiniotwórcze czasopismo (gazeta, audycja itd.).

ii. b) Umiejętności

Uczeń:

- odnajduje ideę trójpodziału władzy w zapisach konstytucyjnych (konstytucja amerykańska, Konstytucja 3 maja),
- wskazuje podmioty wypełniające określone funkcje władzy i analizuje ich kompetencje,
- dostrzega i analizuje różnice między systemem prezydenckim i parlamentarnym.

2. Metoda i forma pracy

W formie krótkiego referatu jeden z uczniów prezentuje biografię Monteskiusza. Wymienia najistotniejsze punkty jego dzieła *O duchu praw*.

W formie wykładu nauczyciel zarysowuje ideę trójpodziału władzy. Uczniowie odnajdują jej odzwierciedlenie w zapisach konstytucyjnych.

Uczniowie analizują ustawę zasadniczą RP pod kątem realizacji w niej zasady podziału władzy. W tabeli na tablicy i w zeszytach uczniowie zapisują kompetencje poszczególnych organów władzy.

Zakończenie lekcji będzie miało charakter swobodnej dyskusji na temat funkcjonowania i roli mass mediów we współczesnym świecie. Pytania, wątpliwości i wnioski zrodzone podczas wymiany opinii posłużą jako podstawa do sformułowania tematu pracy domowej.

3. Środki dydaktyczne

1. Kopia fragmentu konstytucji amerykańskiej i Konstytucji 3 maja.
2. Skopiowane fragmenty konstytucji RP z kwietnia 1997 roku.
3. Portret Monteskiusza.

4. Przebieg lekcji

i. a) Faza przygotowawcza

Jeden z uczniów przedstawia sylwetkę Charles'a Louisa de Montesquieu. Wymienia główne myśli polityczne Monteskiusza zawarte w dziele *O duchu praw*. Wskazuje na ich oświeceniowy charakter. Uczniowie zastanawiają się, dlaczego autor uważa monarchię konstytucyjną za najlepszy ustrój i z jakich powodów deprecjonuje wartość demokracji.

ii. b) Faza realizacyjna

1. Co to jest trójpodział władzy:
 - omówienie idei trójpodziału władzy,
 - znaczenie koncepcji Monteskiusza dla rozwoju konstytucjonalizmu,
 - odszukanie w konstytucji amerykańskiej zapisów, które nawiązują do myśli francuskiego filozofa,
 - wyjaśnienie mechanizmów władzy i wzajemnego ograniczania się organów władzy w ramach jej trójpodziału,
 - zasada trójpodziału władzy a gwarancja dla poszanowania wolności jednostki.
2. Trójpodział władzy w konstytucji RP z 1997:
 - głośna lektura artykułu 10. polskiej konstytucji mówiącego o ustroju RP opartym na trójpodziale władzy,
 - wspólne omówienie poszczególnych organów władzy funkcjonujących w Polsce.

iii. c) Faza podsumowująca

Co to jest czwarta władza? Dlaczego środki masowego przekazu są nazywane czwartą władzą? W jaki sposób wpływają one na rządzących? Jakimi metodami kształtują poglądy i zachowania społeczeństwa? Co oznacza stwierdzenie, że dany program TV lub dana gazeta jest opiniotwórcza? Nauczyciel przedstawia rolę, jaką pełnią media w państwach niedemokratycznych. Wskazuje na możliwość wykorzystywania mediów jako narzędzi propagandy i manipulacji.

5. Bibliografia

1. Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Liber, Warszawa 1998.
2. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Wybór źródeł*, oprac. D. Dudek, Lubelskie Wydawnictwa Prawnicze, Lublin 1998.

3. Sylwestrzak A., *Historia doktryn politycznych i prawnych*, wyd. 5 rozszerzone, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2006.

6. Załączniki

i. a) Zadanie domowe

Jakie cele i zadania powinny wypełniać środki masowego przekazu? Czego przede wszystkim byś od nich oczekiwał (informacji, wiedzy, rozrywki, komentarza do rzeczywistości)? Oceń w kontekście powyższych pytań funkcjonowanie mediów we współczesnej Polsce (praca pisemna; objętość pracy około 600 słów).

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

Zasada podziału władzy należy do fundamentów ustroju demokratycznego. Każda próba jej złamania jest zagrożeniem dla demokracji, a co za tym idzie, stanowi realne niebezpieczeństwo dla poszanowania wolności obywatelskich.

Lekcja ma służyć wyjaśnieniu idei trójpodziału władzy.

Przy omawianiu niniejszego tematu warto również poruszyć kwestie związane ze środkami masowego przekazu, często określanymi mianem czwartej władzy. Dążenia wszystkich polityków do wywierania wpływu na ich funkcjonowanie najlepiej świadczą o wadze zagadnienia.